

Nieuwsbrief

NUMMER 30 – NOVEMBER 2014

Op bezoek bij Edmond Baert > p. 6

Op komst

Festival VioloncellenSeine

Van 12 tot 14 december 2014 vindt in het Conservatoire à Rayonnement Régional in Parijs de derde editie plaats van het festival VioloncellenSeine. Het festival omvat een cellowedstrijd, een wedstrijd voor instrumentenbouwers, masterclasses en concerten. De organisatie is in handen van de Association Française du Violoncelle.

Op zondagnamiddag 14 december speelt Didier Poskin twee werken van Servais en geeft Peter François een presentatie over Servais. De vzw Servais zal ook aanwezig zijn met een stand.

Meer info: www.violoncellenseine.fr

Feestjaar '225 jaar Halse Harmonie'

De Koninklijke Harmonie Sinte-Cecilia Halle is met haar 225 lentes een van de oudste muziekverenigingen van het land. Ze heeft een sterke band met de familie Servais, en dat blijkt ook uit het feestprogramma.

Een lange geschiedenis

De Halse Harmonie zou ontstaan zijn in 1790, in volle Franse Revolutie. De Harmonie stapte toen mee in een optocht tegen het Oostenrijkse bewind. In 1815 verwelkomde ze de geallieerde legers die tegen Napoleon zouden vechten, in 1827 speelde ze in het bijzijn van koning Willem I en drie jaar later moedigden de musici de Halse burgerwacht aan in de strijd tegen het Hollandse bewind. In 1840 speelde de Harmonie

In dit nummer:

Op komst

- > Festival VioloncellenSeine
- > Feestjaar 225 jaar Halse Harmonie
- > Servaisconcert 6 juni 2015

Terugblik

- > Cello-driedaagse met Servais
- > Amsterdamse Cello Biënnale

Snelnieuws

Etalage

- > Cd 'Duo Servais'
- > Boek 'Playing the Cello'
- > Boek 'Met een cello door Siberië'
- > Boek 'Stepping outside the frame'

Op bezoek bij Edmond Baert

Concertagenda

voor de eerste Belgische vorst, Leopold I, naar aanleiding van de inhuldiging van de spoorlijn Brussel-Tubize. Zijn zoon Leopold II verleende de vereniging in 1902 de titel 'Koninklijk'. In 1967 defileerde de Harmonie voor koning Boudewijn tijdens de Mariaprocessie, waar ze ook de vorige anderhalve eeuw aan had deelgenomen. Vele honderden amateurmusici hebben al die tijd het beste van zichzelf gegeven. Ze deden dat onder leiding van een twintigtal dirigenten. Onder hen François Servais, de Halse cellist-componist, Valentin Bender en Frédéric Staps, die ook de Muziekkapel van de Gidsen dirigeerden, William Van Perck, Henry Sarly en Raoul Beaumez, die het orkest leidden van 1881 tot 1957, en Fernand Terby, die ook diverse radio-orkesten dirigeerde. Het orkest staat sinds maart 2014 onder leiding van Anthony Devriendt, eerste hoornist van het Nationaal Orkest van België.

Feestprogramma

De Halse Harmonie nodigt ons uit op drie bijzondere feestconcerten met de Koninklijke Muziekkapel van de Gidsen (11 februari 2015 in cc 't Vondel), het Anemos Saxofoonkwartet (30 mei 2015, raadzaal nieuw stadhuis) en het Jan-Niklaaskoor en Bhagensemble (14 november 2015, Sint-Martinusbasiliek). Uiteraard mogen ook de eigen concerten niet ontbreken in de agenda: het Winterconcert van 7 februari in cc 't Vondel, het kioskconcert van 23 mei op de Grote Markt en het Aperitiefconcert op 25 oktober in cc 't Vondel.

Servais

De Halse Harmonie heeft al meer dan tweehonderd jaar een speciale band met de familie Servais. François Servais zelf was eerst hoogstwaarschijnlijk muzikant en dirigent, later erelid en erevoorzitter. Die sterke band vormt het uitgangspunt voor het boek 'Servais, fils de l'harmonie! De familie Servais en de Halse Harmonie' van Peter François. Het boek verschijnt in februari 2015 en zal ca. 200 pagina's en meer dan 100 afbeeldingen tellen. Het is verkrijgbaar via de Harmonie en de vzw Servais. Wie zeker wil zijn van een exemplaar, kan het best op voorhand reserveren.

Op het winterconcert van 7 februari speelt de Harmonie een compositie van Servais in een bewerking voor harmonieorkest. Het achttiende 'Servaisconcert' op 14 november 2015 vormt het slotconcert van de festiviteiten. Ook op dat concert staat werk van Servais op het programma.

Beschermcomité

Om het feestjaar extra luister bij te zetten, doet de vereniging een beroep op de steun van de muziekliefhebbers. Lid worden van het beschermcomité '225 jaar Halse Harmonie' kan vanaf 80 euro. De leden krijgen een uitnodiging voor alle festiviteiten, twee vrijkaarten voor het feestconcert met de Gidsen en een exemplaar van het boek 'De familie Servais en de Halse Harmonie'. Wie dat wenst, ziet zijn of haar naam ook vermeld in de programmaboekjes en op de website.

Inschrijven kan via overschrijving van 80 euro of meer op rekening BE61 3100 5113 1517 van KH Sinte-Cecilia Halle. Wie in de mededeling naam (en eventueel functie) geeft, gaat ermee akkoord dat hij of zij zo vermeld wordt.

Meer info over het feestprogramma en het beschermcomité is te vinden op: www.khhalle.be.

17e Servaisconcert met Seeli Toivio en Nazareno Ferruggio

De Finse celliste Seeli Toivio was al meermaals te gast in Halle. Op 6 juni 2015 komt ze met de Italiaanse pianist Nazareno Ferruggio. Beide musici traden al met succes op over de hele wereld. Het duo brengt in Halle parels uit het kamermuziekrepertoire van Liszt, Saint-Saëns, Satie en Pärt. Vanzelfsprekend mocht op het programma geen werk ontbreken van de Halse cellist Servais, van wie we op 6 juni de 208e verjaardag vieren!

Praktisch:

Zaterdag 6 juni 2015, 20 uur - Raadzaal Nieuw Stadhuis, Oudstrijdersplein 18, Halle

Meer info: www.servais-vzw.org

Reserveren: www.vondel.be

Terugblik

Cellodriedaagse met Servais

Van 11 tot 13 april 2014 streek het Tansman cellokwartet neer in Halle voor een cellodriedaagse met Servais. De vier leden, Marinela Doko, Fernando Lima, Didier Poskin en Karel Steylaerts, gaven drie dagen stage in de Servaisacademie. Zestien deelnemers van 10 tot 59 jaar volgden individueel les, maar kregen vooral ook de kans om samen te musiceren. Ze leerden de stad van Servais kennen tijdens een Servaiswandeling en een bezoek aan het Museum.

De docenten zelf gaven op 11 april een felgesmaakt concert in de raadzaal van het Nieuwe stadhuis. De cellokwartetten van Alexander Tansman, Joseph Jongen en Rudolf Matz waren een ontdekking. Tijdens de uitvoering van de 'Fantasie burlesque ou Le Carnaval de Venise' van Servais zat het publiek op het puntje van zijn stoel. Aartsmoeilijke muziek om te spelen, maar toch heel luchtig en aangenaam om te horen, dat was Servais' handelsmerk. Dat kwam ook tot uiting in het werkje 'La Babillarde', een van Servais' 6 Etudes.

Op zondagnamiddag 13 april was het de beurt aan de deelnemers: in de Servaiszaal van de Servaisacademie toonden ze het resultaat van drie dagen intensief werken. Met zestien verschenen ze op het podium met uittreksels van Verdi's La Traviata, een Sarabande van Händel en een celloversie van Every Breath you Take van Sting – want de cello is er voor elk muziekgenre!

De driedaagse was een initiatief van de vzw Servais, cc 't Vondel, de Servaisacademie en het Zuidwestbrabants Museum/dienst META.

Amsterdamse Cello Biënnale

Een cellofeest dat negen dagen duurt. Zo zou je de Amsterdamse Cello Biënnale kunnen omschrijven. Het Muziekgebouw aan het IJ gonsde voor de vijfde keer van de celloklanken, van 's morgens vroeg – om 8.45 uur was er al 'Bach & Breakfast' – tot 's avonds laat – na het avondconcert sloot de 'Cello Coupé' vanaf 22.30 uur de dag af. Op de voorlaatste avond begon er zelfs om middernacht nog een uitverkocht optreden van de groep 2Cellos!

De affiche was opnieuw goed gevuld, met gevestigde waarden als Mischa Maisky, Louise Hopkins en onze landgenoot Roel Dieltiens, maar even goed met jong cellotalent uit conservatoria van over de hele wereld. Wie tussendoor even wou verpozen, kon in de centrale hal terecht voor stands met cellobouwers, strijkstockenmakers, uitgevers en verkopers van cd's en partituren. Ook de vzw Servais was acht dagen aanwezig met een stand. Vele tientallen cellisten en cello liefhebbers kwamen een praatje slaan of kochten een boek, partituur of cd om Servais beter te leren kennen. Dat kon ook tijdens het namiddagconcert van 20 oktober: Jens Peter Maintz en Wolfgang Emanuel Schmidt speelden Servais' *Caprice sur des motifs de l'opéra Le Comte Ory* voor twee cello's. Als 'Cello Duello' geven ze al drieëntwintig jaar optredens over de hele wereld. Servais' duo staat de laatste jaren vaak op hun programma.

Anner Bijlsma, Nederlands cellotrots en erelid van de vzw Servais, werd op zondagavond gehuldigd naar aanleiding van zijn tachtigste verjaardag. Job Cohen overhandigde hem de eerste 'Anner Bijlsma Award' en tot ieders verrassing kreeg hij door Locoburgemeester Litjens ook nog het lint van Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw opgespeld, een onderscheiding vanwege koning Willem Alexander.

Een geslaagde vijfde editie, ook voor de vzw Servais, die voor de derde keer van de partij was – met dank aan Jan, Nicole, Peter en Pieter-Jan.

Meer info: www.cellobiennale.nl

Snelnieuws

- » Op 8 februari 2014 organiseerden meer dan honderd cellisten een Huldeconcert voor hun oud-leraar en collega Edmond Baert, die onlangs tachtig werd. Ook Servais maakte deel uit van het programma: Didier Poskin speelde *Souvenir de Spa* met begeleiding van dertien cello's.
- » Op 16 mei 2014 gaf het Maeterlinck Trio een optreden in de Zaal Miry van het Conservatorium van Gent. Benjamin Glorieux (cello), Paulina Sokolowska (viool) en Anthony Romaniuk (piano) startten het concert met het *Trio* opus 8 van Frédéric Chopin. Anthony Romaniuk soleerde vervolgens in het *Sonetto di Petrarca* 104 van Franz Liszt en Paulina Sokolowska in de *Polonaise de Concert* van Henryk Wieniawski. Het tweede deel was grotendeels gewijd aan Servais, met het *Grand duo de concert sur deux airs nationaux anglais* en de *Fantaisie Caractéristique sur deux célèbres Romances de Lafont*. Het was vele jaren geleden dat dat laatste werk nog eens op een concertprogramma verscheen. Ten onrechte, want het was een van de composities die Servais zelf het meeste speelde. Het *Grand Trio* opus 49 van Felix Mendelssohn vormde een waardige afsluiter. Het programmaboekje is downloadbaar op www.bijnmnglrx.magix.net.

www.bijnmnglrx.magix.net

- » David Vergauwen, historicus en musicoloog met een bijzondere interesse voor het negentiende-eeuwse muziekleven, verdedigde op 21 mei 2014 zijn doctoraatsthesis in de VU Brussel. Zijn proefschrift kreeg als titel: "Où peut-on être mieux?" Muziek en muzikanten in de negentiende-eeuwse Brusselse vrijmetselarij. Ook Servais komt hierin regelmatig ter sprake.

- » Op 2 juli 2014 was de vzw Servais met een stand aanwezig op de Dessertennamiddag van de Kom!pas. Met de Kom!pas kunnen mensen met een laag inkomen tegen een sterk verminderd sterk verminderd tarief deelnemen nemen aan het culturele aanbod en dus ook aan de Servaisconcerten.

www.kompashalle.be

- » Op 1 september 2014 overleed cellist Stefaan Craeynest aan de gevolgen van hartproblemen. Als docent was Stefaan verbonden aan het stedelijk conservatorium in Oostende en de muziekacademies van Diksmuide, Poperinge en Blankenberge. Hij was lid van diverse ensembles en een van de bezielers van ESTA Belgium-Flanders. Stefaan was ook lid van de vzw Servais.

- » Het jonge cellotalent Felix Vermeirsch gaf op 7 september 2014 een recital in zaal The City in zijn thuishaven Nieuwpoort. Hij bracht een deel uit de celloconcerto's van Saint-Saëns en Haydn, *Mosaiques* van Eric Feldbusch en *Le Lac de Côme* van Servais. Hetzelfde programma bracht hij ook in de Koninklijke Academie voor Kunsten en Wetenschappen op 24 september en in Kronberg op 13 september. In die laatste stad studeert Felix in de befaamde Kronberg Academy, waar talentrijke musici uit de hele wereld samenstromen. Felix is eveneens pianist en com

www.felixvermeirsch.com

- » Op 16 september 2014 heropende tearoom 'Servais' op de Halse Grote Markt. We wensen de nieuwe uitbaters veel succes.
- » Op 14 november won cellist Pieter-Jan De Smet, lid van de vzw Servais, de Eerste prijs met 93% op de Belfius Classics Wedstrijd. Proficiat!
- » De Erfgoedcel Pajottenland & Zennevallei publiceerde het boek 'Bewogen tijd', met boeiende verhalen over de mobiliteit in de regio Pajottenland en Zennevallei in de voorbije tweehonderd jaar. Ook de reizen van Servais komen aan bod.

www.erfgoedcelpz.be

- » In het najaar neemt de stadsdienst META – een afkorting voor Museum, Erfgoed, Toerisme, Archief – zijn intrek in de gerestaureerde mouterij van Roye. Dit prachtige gebouw, den AST, wordt de nieuwe thuishaven van het stadsarchief, een vernieuwd streekmuseum en een industrieel belevingsparcours rond het moutproces en de geschiedenis van het gebouw. De verhuizing en de inrichting worden nu volop voorbereid. In het voorjaar opent den AST dan officieel zijn deuren en is iedereen welkom om het nieuwe museum te komen ontdekken. Het nieuwe adres vanaf november is den AST – Meiboom 16 – 1500 Halle.

Etalage

Cd 'Duo Servais'

Sinds 2011 vormen celliste Raphaëla Gromes en violiste Amélie Böckheler het 'Duo Servais'. Een van de eerste duo's die ze samen tot een goed einde brachten, was een duo van

François Servais en dat wilden ze vereeuwigen in hun naam. Het Duo Servais gaf al talrijke optredens en sinds maart 2014 ligt de eerste cd in de rekken. De cd begint met twee compo

sities van François Servais: de *Variations brillantes et concertantes sur God save the King* en het *2me Grand Duo de Concert sur des thèmes de Beethoven*. Dan volgt de *Tänze für Violine und Violoncello* van Dominik Giesriegl, opgedragen aan het Duo, en de *Sonate für Violine und Violoncello* van dezelfde componist. Tot slot bevat de cd het *Duo No. 1* van Bohuslav Martinu.

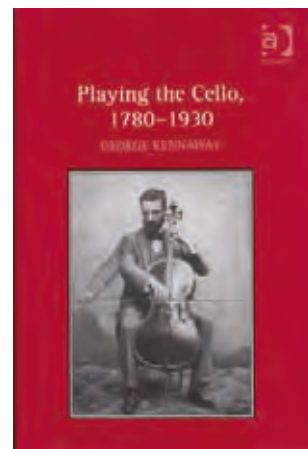
Cd 'Duo Servais', Doris Schwarzer Records, Freising, 2014.
www.schwarzer-records.be.

Ook verkrijgbaar via de vzw Servais!

George Kennaway, Playing the Cello, 1780-1930

George Kennaway is cellist, musicoloog en dirigent. Hij is docent aan de Leeds University School of Music. Al vele jaren heeft hij een bijzondere interesse voor de historische uitvoeringspraktijken. In *Playing the Cello* geeft George Kennaway een synthese van zijn onderzoeksresultaten. Hij bestudeerde zeer uiteenlopende bronnen, van methodes, concertrecensies en partituren tot iconografie, gedichten en opnamen. Die aanpak is vrij nieuw en leidt tot een veel bredere blik. Het boek besteedt aandacht aan onder meer de toonvorming, houding van het instrument, boogvoering, vingerzettingen, vibrato en portamento. François Servais komt regelmatig ter sprake en blijkt in een aantal ontwikkelingen een belangrijke rol gespeeld te hebben – onder meer wat de linkerhandtechniek en de

voorgangers. Een aanrader dus voor al wie nieuwsgierig is naar de speelwijze(n) van de vorige generaties cellisten in het algemeen en Servais' bijdrage in het bijzonder.

George Kennaway, Playing the Cello, 1780-1930. London, Ashgate, 2014 (298 p.), ISBN: 978-1-4724-0033-8.

www.ashgate.com

Ook raadpleegbaar bij de vzw Servais.

René de Vries, Met een cello door Siberië

Heel wat leden van de vzw Servais zijn zelf actief bezig met musiceren of met onderzoek. Ons lid René de Vries uit Leiden doet beide: hij is cellist en verdiept zich graag in het leven van Lise Cristiani, een van de – zonet de eerste – vrouwelijke cellisten die carrière maakten. Cristiani werd in 1827 in het Franse Sceaux geboren en begon op haar zeventiende op te treden. Felix Mendelssohn was zo onder de indruk dat hij een van zijn 'Lieder ohne Worte' aan haar opdroeg. Mede op aanraden van Servais ondernam ze concertreizen naar Rusland. Ze ontmoette Servais onder meer in Kiev in 1851. Lise Cristiani was zo avontuurlijk aangelegd, dat ze reisde tot ver in Siberië, wel tienduizend kilometer verder dan Moskou. Er kwam een abrupt einde aan haar lange omzwervingen: in 1853 werd ze dodelijk getroffen door de cholera.

'Met een cello door Siberië' is een 'gedeeltelijk geromantiseerde biografie', zoals de auteur zelf schrijft. René de Vries nam een reisverslag en een aantal concertrecensies als uitgangspunt en vulde lacunes op met fictie. Tegelijk is het boek ook een reis- en onderzoeksverslag van de auteur zelf: hij deed de lange Siberiëreis van Cristiani in 2011-2012 over en ging op zoek naar sporen van de celliste, deels met succes. Ook bracht hij een bezoek aan de 'Cristiani', Lise's stradivariuscello, die zich sinds enkele jaren in Cremona bevindt. René de Vries weet zijn wedervaren op een erg boeiende manier weer te geven.

Als wetenschapper blijf ik wat op mijn honger zitten, maar de romanticus in mij komt ruimschoots aan zijn trekken. Het was ook een goed idee om een blik te geven op het onderzoek – ik heb heel wat gelijkaardige avonturen beleefd bij mijn speurtocht naar Servais.

PF

René de Vries, Met een cello door Siberië. Het avontuurlijke leven van Lise Cristiani (1827-1853) en haar stradivariuscello (1700-heden). Delft, Uitgeverij Elmar, 2014 (176 p.), ISBN: 9789038924595.

www.uitgeverijelmar.nl

Anat Meidan, Stepping outside the frame

Anat Meidan is kunsthistorica en woont in Tel-Aviv. Ze is al jaren gepassioneerd door Servais' kleindochter Misia. In 2011 kwam ze al op bezoek in Halle, om de plaatsen te bezoeken waar Misia een deel van haar jeugd heeft doorgebracht. Over de kinder- en jeugdjaren van Misia heeft Anat Meidan nu een novelle geschreven. In *Stepping outside the frame* vertelt Misia aan Anats kleindochter over haar leven. Een originele manier om Misia's eerste dertig levensjaren te belichten. Het boek is volledig in het Hebreeuws geschreven, maar de auteur zorgde voor een Engelse samenvatting van twee bladzijden.

Anat Meidan, [Stepping outside the frame], Eigen beheer, 2014 (100 p.). Wie een exemplaar wil bestellen, kan via de vzw Servais contact nemen met de auteur.

Op bezoek bij Edmond Baert

Peter François

Op een regenachtige dag breng ik een bezoek aan Edmond Baert, de nestor onder de Belgische cellisten. Hij woont in een charmant huisje in het centrum van Brussel, dichtbij zijn geliefde Conservatorium, waarmee hij sinds 1951 een nauwe band heeft.

Een leven met de cello

Edmond Baert werd eerder dit jaar tachtig. Meer dan honderd oud-studenten en -collega's brachten op 8 februari 2014 hulde aan hun leermeester in het Conservatorium van Brussel. Edmond was verrast: "Ik wist dat er iets op til was, omdat ik die dag moest vrijhouden. Maar dat het zo'n grote onderneming zou worden, dat was een enorme verrassing. Pierre Brunello en alle medewerkers hebben een ongelooflijk werk verzet. Er waren zelfs cellisten speciaal uit Duitsland, Nederland, Frankrijk en Engeland gekomen. Het was een emotioneel weerzien."

Edmond Baert en Pierre Brunello tijdens het Servaisconcert in Halle op 23 november 2013 (foto Wim François)

Van die tachtig jaar heeft Edmond Baert er 73 met de cello gedeeld: "Vanaf mijn zevende volgde ik celloles in de academie van mijn geboortedorp Couillet, bij Charleroi. Mijn leraar was Jean-Baptiste Joris, die afgestudeerd was in het Conservatorium van Brussel in de klas van Marix Loevensohn¹. Mijn moeder, zelf een amateurcelliste, zag er streng op toe dat ik elke ochtend en elke avond minstens een kwartier studeerde.

Couillet was een academie van 'tweede categorie', zoals dat toen heette. Ik kon er slechts de eerste vijf jaren volgen. Ik trok vervolgens naar de academie van Courcelles voor de volgende zeven jaar, ook met Joris. Op mijn achttiende begon ik in het Conservatorium van Brussel met Maurice

¹ Jean-Baptiste Joris (°Charleroi, 3 juli 1904) was al in september 1918 ingeschreven in het Conservatorium van Brussel in de celloklas van (Edouard of Henry?) Jacobs. Zijn eerste prijs behaalde Joris in 1925. Marix Loevensohn (°Kortrijk, 31 maart 1880), had in 1895 een eerste prijs met de grootste onderscheiding behaald bij Edouard Jacobs, eveneens in het Brusselse Conservatorium.

Dambois. Na mijn afstuderen gaf hij mij nog tot 1959 les in de Muziekkapel Koningin Elisabeth. En dan ging het snel: ik begon als cellist in het Nationaal Orkest van België, samen met Carlo Schmitz. Dat was een mooie tijd. De tournees naar de Verenigde Staten, Portugal en Duitsland zal ik nooit vergeten. Na een tiental jaren werd Carlo cello-solo bij de Radio, en ik bij het Nationaal Orkest. In 1974 moest ik noodgedwongen stoppen, want het was niet meer te combineren met mijn werk in het Conservatorium."

Edmond was immers in 1966 in het Brusselse Conservatorium aangenomen als assistent van Marcel Louon, de opvolger van Maurice Dambois en zelf ook oud-leerling van Loevensohn. Vier jaar later volgde hij zelf Louon op en hij bleef de celloklas leiden tot zijn pensioen in 1994. Daarmee stopte zijn pedagogische carrière niet: Edmond bleef twee halve dagen per week lesgeven in het Conservatorium, bijna twintig jaar lang. Nu nog ontvangt hij regelmatig jonge cellisten. Hij is ook nog steeds sterk betrokken bij de cellowedstrijd 'Prijzen Edmond Baert', die sinds 2002 jaarlijks plaatsvindt in Sint-Pieters-Woluwe.

Behalve met het Nationaal Orkest, trad Edmond ook vaak op in kamermuziekverband. Zo was hij lid van het Ensemble Bach de Belgique, het Ensemble Brahms, het ensemble Franck en het Trio à Clavier de Belgique, en vormde hij een duo met de pianisten Jean-Claude Vanden Eynden en Serge Bémant. "Met hen gaf ik vele concerten in eigen land, maar ook in heel Europa. Alleen op reis gaan om ergens als solist op te treden, zei mij niet veel. Veel liever was ik op stap met enkele bevriende musici."

Servais

Edmonds eerste leraar was helemaal 'grootgebracht' in de traditie van de Belgische Celloschool. Zijn leraar Loevensohn had zelf in Brussel gestudeerd bij Edouard Jacobs. En Jacobs was als oud-leerling van Joseph Servais in grote mate schatplichtig aan Josephs vader François Servais. François Servais is in zekere zin de stichter van de Belgische Celloschool. Hij doceerde in het Brusselse Conservatorium van 1848 tot zijn overlijden in 1866. Door zijn vele concerten in heel Europa en zijn talrijke composities is zijn bijdrage aan de ontwikkeling van de cello niet te onderschatten.

"Op mijn dertiende schotelde Joris mij Servais' *Concerto militaire* voor. Een enorme uitdaging! En wat een plezier om te spelen. Bij Servais vind je zowel techniek als 'esprit', kleurschakeringen, karakter, ... Servais' muziek is spontaan, gevarieerd, met veel 'fantaisie'. En wat een verbeelding! Neem

nu de *Grande Fantaisie polonaise sur des Airs du ballet 'La Noce de Cracovie'*, die ik later heb leren kennen: Servais zal in Polen een huwelijksfeest hebben meegemaakt, daar een paar deuntjes hebben opgepikt en in zijn geest begon een nieuwe fantasie te kiemen.

Eerste druk van Servais' Fantaisie polonaise (Mainz, Schott, 1861)
© Servaiscollectie

Ook bij Maurice Dambois heb ik Servais gespeeld. Dambois was gepassioneerd door de werken van de Belgische Celloschool, buiten Servais bijvoorbeeld ook Ernest De

Munck en Jules de Swert. Hij gaf ze aan al zijn studenten. Zo heb ik Servais' Caprices gestudeerd, het Celloconcerto van De Swert, ...

Begin jaren 1980 heb ik Servais' *Fantaisie polonaise* ingestudeerd, op vraag van Michel Béro van de RTBF. Met Jean Claude Vanden Eynden heb ik het werk ingespeeld in Studio 1 van Flagey. We hebben ons goed geamuseerd. Werken van Servais waren toen zo goed als in de vergetelheid geraakt. Het was een vrij 'serieuze' periode en Servais' muziek was dat nu juist niet... Het was dus enigszins gedurfd om met zo'n werk af te komen, maar het publiek gaf ons gelijk: het werd een onverdeeld succes. Wat later heb ik ook *Souvenir de Spa* ingestudeerd. Dat werk had ik nog niet eerder gespeeld, maar ik kende de 'reputatie'. Samen met Serge Bémant, begeleider in het Conservatorium, heb ik *Souvenir de Spa* opgenomen voor het programma "les petits concerts du samedi" van producer Liliane Beker. Dat was in oktober 1983. Uiteindelijk kwam het idee om zowel de *Fantaisie polonaise* als *Souvenir de Spa* op plaat uit te brengen.

Edmond Baert als eregast op het Servaisconcert van 23 november 2013. Vlnr.: Henry Vanderlinden (achterachterkleinzoon Servais), Didier Poskin en Viviane Spanoghe (cellocenten Conservatorium Brussel), Jean-Paul Feldbusch (voorzitter Fondation Eric Feldbusch), Peter François (voorzitter vzw Servais), Edmond Baert (foto Wim François)

Edmond heeft beide werken in de jaren 1980 regelmatig gespeeld, zowel met Bémant als met Vanden Eynden. Ook de meeste van zijn studenten kregen Servais op hun pupiter. Twee van hen, Didier Poskin en Marie Hallynck, werden later ook pleitbezorgers van het romantische repertoire. Marie Hallynck zorgde voor een opname van Servais' duo op thema's uit Lohengrin en van de twee celloconcerto's van Henry Vieuxtemps. Didier Poskin heeft al twee cd-opnamen gewijd aan Servais en liet zijn composities al weerklinken op talloze concerten in binnen- en buitenland. Edmond is fier op hen en is blij met zijn twee opvolgers in het Conservatorium.

Edmond vond ook een medestander in Eric Feldbusch, zijn directeur. "Feldbusch was zelf een uitstekend cellist. We kwamen zeer goed overeen. Ik heb ook een aantal jaar lesgegeven in de Muziekkapel Koningin Elisabeth. Voor hun eindexamen moesten de studenten een Belgisch werk spelen. Ik heb Feldbusch aangespoord om een celloconcerto te schrijven. Hij heeft het aan mij opgedragen en ik heb het gecreëerd. Didier Poskin en later Marie Hallynck hebben het gespeeld in de Kapel".

Halle

Edmond Baert komt de laatste jaren regelmatig naar Halle, Servais' geboortestad. De vzw Servais organiseert er sinds 2006 regelmatig een Servaisconcert. Hij is intussen ook erelid van de vereniging, uit erkentelijkheid voor wat hij voor de bekendmaking van Servais' oeuvre heeft betekend. Maar ook veel vroeger al kon Edmond in Halle aangetroffen worden:

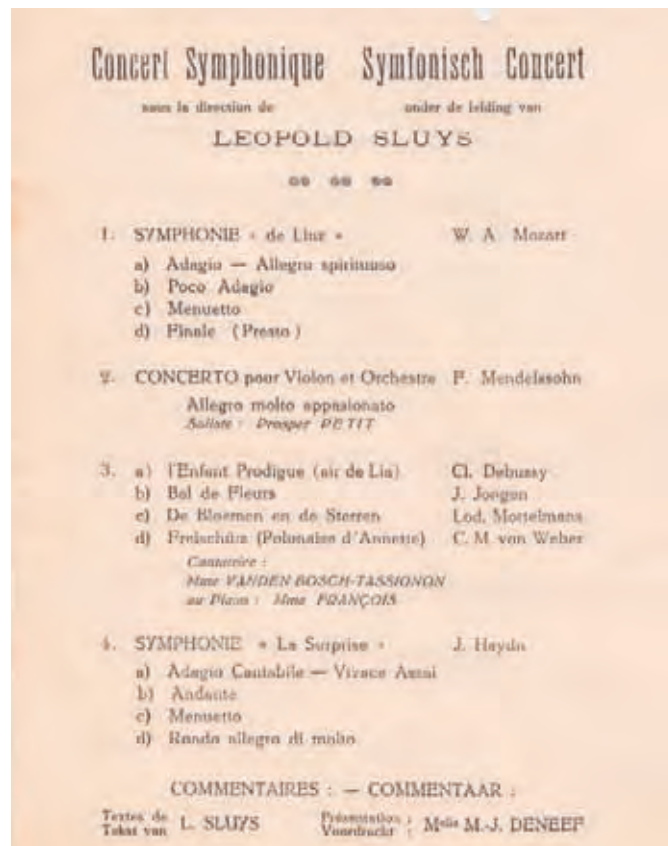
"Toen ik les volgde op het Conservatorium, woonde ik in Soignies. 's Zondags ging ik vaak op bezoek bij mijn medestudente Christiane Deneef in Halle. Christiane hielp mij met harmonieleer, waarin ze al verder gevorderd was dan ik. Haar moeder speelde vaak een Grande Etude van Chopin. Ik herinner mij nog goed de geur van de cichoreifabriek Pacha. En het heerlijke Hallerbos. Ik kwam uiteraard ook wel eens op de Grote Markt van Halle en het standbeeld van Servais had ik toen al opgemerkt. Ik passeerde ook elke keer voorbij de 'Villa Servais', want de familie Deneef woonde in de Sint-Rochuswijk. Met vader François Deneef ging ik wel eens op café het 'Duivelsbier' van Halle uitproberen."

François Deneef was leraar viool in de Muziekacademie van Halle en ook solist in de Cercle Servais, het symfonisch orkest dat in Halle in 1870 opgericht waster nagedachtenis van Servais. In de jaren 1952-1955 kwam Edmond af en toe het orkest versterken voor een concert. De dirigent was toen Leopold Sluys.

Een gemeenschappelijke kennis van Christiane en Edmond was Fernand Terby, die zijn opleiding in het Conservatorium enkele jaren voor hen had aangevat. "Terby was werkelijk een

uitstekend cellist. Hij heeft mij 'gecoached' – soms vroeg Dambois hem: "Fernand, prends le petit", en dan nam hij met mij enkele moeilijke passages door. Later heb ik als solist opgetreden met het Radio-orkest onder leiding van Terby; ik speelde een Celloconcerto dat Raymond Chevrueille voor mij heeft geschreven."

Edmond Baert werkte onder meer mee aan dit 'symfonisch concert' van de Cercle Servais op 7 december 1952 (c) Servaiscollectie Halle

Fernand Terby heeft ook nog twintig jaar lang de Harmonie van Halle gedirigeerd, van 1959 tot 1978, maar dat was net na Edmonds 'Halse' periode. Op 7 juni 1986 woonde Edmond in Halle het slotconcert van de 'Servaisdagen' bij, een organisatie van de toenmalige v.z.w. Adrien François Servais. Eric Feldbusch en Beni Erlich brachten de Sonate nr. 6 van Vivaldi, *Mosaïque* van Feldbusch en het *Morceau de Concert* van Servais, en Viviane Spanoghe en André De Groote speelden twee sonates van Beethoven en Brahms.

Het slotconcert van de Servaisdagen 1986, dat werd begeleid door de BRT-radio, werd naast de vertonen Eric Feldbusch, Beni Erlich, Viviane Spanoghe en André De Groote nog een samenging, een opvoering van vier studenten van cello-leraar Terby aan het Conservatorium, (dms K20)

Als toemaatje van het concert in Halle op 7 juni 1986 brachten vier van Edmond Baerts studenten, Didier Poskin, Albert Brunello, Bert Maesen en Xue-Wen Gao het Cellokwartet van Joseph Jongen. (Het Nieuwsblad, 10 juni 1986).

Concert in Halle van 7 juni 1986. Vlnr.: Eric Feldbusch, Viviane Spanoghe, Luc Dewez, Albert Brunello, André De Grootte, Didier Poskin, Xue-Wen Gao (c) Servaiscollectie

Receptie na het concert van 7 juni 1986 in Halle. Edmond Baert (rechts) met drie leden van het Servaiscomité en Servais' achterkleinzoon Ernest Vanderlinden en zoon Henry Vanderlinden (c) Servaiscollectie Halle

Het is stilaan tijd om afscheid te nemen, want de uren gaan snel voorbij. Al is er van vermoeidheid geen spoor: voor mij zit geen oude man, maar een energieke tachtiger, die jong blijft door zich met jeugdige mensen te omringen en die tevreden terugblijkt op een rijkgevoeld leven.

“Ik heb eigenlijk veel geluk gehad in mijn leven: ik heb een beroep uitgeoefend dat ik heel graag deed, en ik heb veel voldoening en waardering gekregen. Ik heb ook geproefd van diverse aspecten van het artiestenbestaan: lesgeven, optreden

als solist, in kamermuziekverband en als lid van een groot orkest. Ik ben er mij van bewust dat het in de jaren 1960-70 makkelijker was om te starten als cellist of musicus tout court. De cellisten van vandaag hebben het moeilijker om werk te vinden. Ik wens hen dan ook alle succes toe!”

Met dank aan Edmond Baert, Ilse Beel – Bibliotheek Koninklijk Conservatorium Brussel, Pierre Brunello, Didier Poskin.

Servaisdiscografie Edmond Baert:

Edmond Baert, cello & Serge Bémant, piano

Souvenir de Spa, opus 2

Grande Fantaisie polonaise sur des Airs du ballet ‘La Noce de Cracovie’, opus 19

Opname verschenen op:

Plaat ‘Chopin – Servais’. Pavane Records ADW 7185 (1985).

Cd 'Chopin/Servais. Works for piano & cello'. Xenophone, 88508 [1988].

Cd 'Works for Cello and Piano'. Astoria, ADW 7124/5-2 [1988?].

Cd 'Romantic Cello sonatas'. Pavane Records, ADW 7124/5-2 (1994).

Concertagenda

14 december 2014 – Festival VioloncellenSeine

Didier Poskin (cello), Cédric Lorel (piano) & Peter François (musicoloog)

Werk van Servais: Souvenir de Spa, opus 2; Le Carnaval de Venise, opus 9

Parijs, CRR de Paris, 14.30 uur

www.violoncellenseine.fr

8 januari 2015

Lezing 'François Servais, The Paganini of the Cello' door Peter François

Den Haag, Koninklijk Conservatorium (enkel voor de studenten van de 'Master Circle')

7 februari 2015 – Winterconcert Harmonie Halle

Koninklijke Harmonie Sinte-Cecilia Halle o.l.v. Anthony Devriendt

Werk van Servais: Souvenir de Spa, opus 2

Halle, cc 't Vondel, 19.30 uur

www.khhalle.be

6 juni 2015 – 17e Servaisconcert

Seeli Toivio (cello) & Nazareno Ferruggio (piano)

Werk van Servais: nog te bepalen.

Halle, Raadzaal nieuw stadhuis, 20 uur

www.servais-vzw.org

14 november 2015 – 18e Servaisconcert, '225 jaar Halse Harmonie'

Jan Niklaaskoor, Bhagensemble en Benjamin Glorieux, cello

Werk van Servais: Fantaisie Caractéristique sur deux cé-
lèbres romances de Lafont

Halle, Sint-Martinusbasiliek, 20 uur

www.servais-vzw.org

*Treedt u zelf op met een werk van Servais of hebt u
weet van een uitvoering? Laat het ons weten!
Meest recente info: www.servais-vzw.org*

© foto's en teksten (tenzij anders vermeld): vzw Servais, 2014

